

De eerste POM-woningen verrijzen in Voorhout. De woningen gaan zelf energie opleveren.

opnieuw zou moeten worden gevuld. Die hogere kosten kwamen niet voor rekening van de bouwver, want die had netjes aan de eisen voldaan. Maar van echt comfort kun je niet spreken." Het is volgens Van der Hulst een treffend voorbeeld van het oude denken: het minimale doen in plaats van het maximale om een predicaat te krijgen.

Van der Hulst wil het omdraaien. "Daarom hebben we bijvoorbeeld de e-shower toegepast." Dit is een vinding van Nederlandse ondernemers, waarmee je fors bespaart op water- en energieverbruik. Van elke 24 liter die per minuut uit de douchekop stroomt, is één liter 'nieuw' water, de rest is water dat wordt hergebruikt.

Kosten naar beneden

Oplossingen die het comfort voor de eindgebruiker vergroten kosten in de meeste gevallen meer geld. "En dat terwijl de bouwkosten al de pan uit rijzen. Het is zaak om deze kosten naar beneden te krijgen. Dat kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door standaardisatie, op dat vlak is nog veel winst te behalen. Daarom gaan we in onze Plusleven woningen werken met een Plusgevel en een Plusdak. Ondanks deze standaardisatie is eigenheid van woningen nog steeds belangrijk. We willen iedere particulier zijn eigen woning geven. Met Plus-

leven woningen heeft de architect nog steeds veel ontwerpvrijheid en dat is wat wij ook graag voor ogen hebben."

Nederland staat voor een enorme opgave. Om de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs te halen moet ook de bestaande voorraad worden verduurzaamd. Dat betekent dat corporaties en woningeigenaren maatregelen moeten nemen. "Maatregelen die op het eerste oog vooral geld kosten en niet direct zichtbaar zijn. Het gaat om geld dat mensen liever besteden aan een vakantie of een nieuwe keuken. Investeren in duurzaamheid levert in veel gevallen echter ook wat op: je woning wordt meer waard en je bespaart op energiekosten." Van der Hulst ziet voor haar bedrijf een taak weggelegd in het verduurzamen van de bestaande voorraad. "Daar kunnen we onze kennis en ervaring die we hebben opgedaan bij onze nieuwbouwprojecten toepassen."

Duurzaam bouwen had dankzij de crisis de wind in de rug. "De bedrijven die overbleven hadden een wil om ten positieve te veranderen. Door samenwerking te zoeken met anderen bijvoorbeeld, zoals wij doen bij onze POM-woningen." Nu er weer volop wordt gebouwd, staat duurzaamheid bij veel bedrijven niet meer bovenaan het lijstje. "Sommige

bedrijven zijn toch weer op de oude trein gesprongen. Dat is zonde. Ik ben ervan overtuigd dat bedrijven die een nieuwe manier van werken voorstaan, uiteindelijk aan het langste eind zullen trekken. We gaan niet meer terug naar de situatie van voor de crisis, dat is definitief voorbij."

Nu er weer volop wordt gebouwd, staat duurzaamheid bij veel bedrijven niet meer bovenaan het lijstje.

"Sommige bedrijven zijn toch weer op de oude trein gesprongen. Dat is zonde."

Stip op de horizon

Toch is het voor koplopers op dit moment nog niet makkelijk. Duurzame bouwers worden niet voor hun inspanningen beloond. "Soms is dat frustrerend. Bijvoorbeeld wanneer bij een aanbesteding niet voor duurzaamheid, maar voor de hoogste grondopbrengst wordt gekozen. Kom op, denk ik dan. Wat willen we nu met zijn allen? Daarom is het belangrijk om de stip op de horizon in het vizier te houden. Duurzaam bouwen doe ik ook vanuit ideologie: ik draag verantwoordelijkheid voor wat ik op deze wereld achterlaat. Gelukkig worden onze inspanningen door steeds meer gemeenten gezien. Niet dat het nu al een stapel aan opdrachten oplevert, maar we hebben deze visie voor de lange termijn. En het levert erkenning op. Onlangs heeft 4YEF/Plusleven de GO!-NH Challenge gewonnen, een enorme opsteker voor ons bedrijf." :

Woningen die energie opleveren

Onder de vlag van Plusleven opereert een consortium van bedrijven, waaronder Stafier, VBI, Kingspan, Panasonic en Velux, dat Plus-Op-de-Meter (POM) woningen gaat realiseren. Dat zijn woningen die energie opleveren. Ze bevatten geïntegreerde innovatieve technieken, zijn voorzien van een thuisaccu en zijn onderling verbonden in een smart grid. Met een Plusleven woning kan energie worden opgewekt, gebruikt en uitgewisseld met andere energiegebruikers. Deze uitwisseling gebeurt digitaal als een pakketje duurzame energie. Zo ontstaat een nieuwe energiemarkt, een digitale energiemarkt. Huiseigenaren hebben daarmee optimaal rendement uit hun woning en corporaties kunnen hun woningen op de energiemarkt aansluiten en besturen zonder de huidige administratieve rompslomp.

Het eerste project van Plusleven woningen wordt nu door Van der Hulst Bouwbedrijf gerealiseerd in Voorhout, te beginnen met 33 woningen. De woningen, ontworpen door Architectenbureau Van Manen uit Noordwijk, worden medio 2019 opgeleverd.